

Πολιτική Οικονομία

*Η δημιουργία κοινωνιών της αγοράς και οι
θεωρήσεις του Adam Smith*

Γιάνης Βαρουφάκης

Παγκοσμιοποίηση - Ποια από όλες;

100000 πΧ – ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΕΙΔΟΣ

80000 πΧ - ΟΜΙΛΙΑ

10000 πΧ – ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ - ΔΟΥΛΕΙΑ

ΕΝ ΑΡΧΗ ΗΝ ΤΟ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ

12^{ος} ΑΙΩΝΑΣ – ΦΕΟΥΔΑΡΧΙΑ

17^{ος}-18^{ος} αιώνας – 1^η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

19^{ος} - 20^{ος} Αιώνας – 2^η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ
ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ

1950-1971 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΧΕΔΙΟ

1971-2015 ΥΣΤΕΡΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

2015 – ΑΠ'Ο-ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΓΑΘΩΝ –
ΨΗΦΙΑΚΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

Μια Ματιά στον προ-Βιομηχανικό Κόσμο

- Ευρώπη, 1305 μ.Χ.: «Η συνολική ποσότητα αγαθών που εισήχθησαν στη Γαλλία σε έναν χρόνο μέσω του περάσματος του Saint Gothard (πάνω στην πρώτη κρεμαστή γέφυρα στην ιστορία) δε θα μπορούσε να γεμίσει ένα σύγχρονο τρένο. Η συνολική ποσότητα εμπορευμάτων που μεταφέρονταν από τον μεγάλο στόλο της Βενετίας δε θα γέμιζε ένα σημερινό εμπορικό πλοίο.»
- ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
 - Γη
 - Εργασία
 - Κεφάλαιο

Παραγωγή έξω από τις αγορές...

Η Γέννηση των Οικονομικών

Πως προέκυψε η Βιομηχανική Επανάσταση;

- **Ανάδυση συγκεκριμένων αγαθών ως παγκόσμια εμπορεύματα**
- ***Enclosures* – Η μεγάλη έξωση των κολίγων**
 - ***Η γη αποκτά ανταλλακτική αξία***
 - ***Η εργασία «απελευθερώνεται»***
 - ***Γη και εργασία → εμπορευματοποιούνται***

Adam Smith – Ο καθηγητής Ηθικής Φιλοσοφίας μπροστά στο φάσμα της εκβιομηχάνισης

Η σημασία των ακούσιων συνεπειών των πράξεών μας

Επιλέξτε αριθμό μεταξύ του 0 και του 100

Κερδίζει το ποσό των 1000€ επί την επιλογή του
εκείνος/η που επιλέγει αριθμό πιο κοντά στο $MAX/2$

Η έννοια της ισορροπίας στα οικονομικά
και ο ρόλος του ορθολογισμού

Θετικές και Αρνητικές Ακούσιες Συνέπειες

Η κεντρική ιδέα του Smith (1776 *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*)

- Το κυνήγι του ιδιωτικού συμφέροντος, από άτομα που δεν ενδιαφέρονται για το κοινωνικό συμφέρον,
- εφόσον διαδραματίζεται στο πλαίσιο ανταγωνιστικών αγορών,
- θα έχει ως ΑΚΟΥΣΙΑ ΣΥΝΕΠΕΙΑ την βέλτιστη εξυπηρέτηση του κοινωνικού συμφέροντος

Η κεντρική ιδέα του Smith (1776 *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*)

- Η έννοια του ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ
- Λογιστικό Κόστος < Κόστος Ευκαιρίας
- Κανονικά κέρδη = Λογιστικό κέρδος που καλύπτει το κόστος ευκαιρίας
 - Κανονικά κέρδη < Λογιστικά Κέρδη
- Εφόσον η αγορά είναι ανταγωνιστική,
- Τιμή → Κόστος Ευκαιρίας
 - Κανονικό κέρδος → Μηδέν
- ΑΚΟΥΣΙΑ ΣΥΝΕΠΕΙΑ:
 - Επειδή όλοι θέλουν να κερδίσουν, **κανείς** δεν κερδίζει → βέλτιστη εξυπηρέτηση του κοινωνικού συμφέροντος

Οι Απόψεις του Άνταμ Σμιθ περί Εμπορίου και Αρετής

- «Κάθε άνθρωπος έχει σχεδόν πάντοτε ανάγκη από τη βοήθεια των συνανθρώπων του και θα ήταν μάταιο να προσδοκά τη βοήθεια αυτή από την καλοσύνη τους και μόνο. Θα είναι πιο πιθανό να τα καταφέρει εάν μπορέσει να χρησιμοποιήσει τον εγωισμό τους προς όφελός του και εάν τους δείξει ότι είναι προς το συμφέρον τους να κάνουν γι αυτόν ό,τι αυτός επιθυμεί από αυτούς.»
- **Για τον έμπορο:** «Κυνηγώντας το προσωπικό του συμφέρον, συχνά προωθεί το συμφέρον της κοινωνίας πιο αποτελεσματικά από ότι εάν σκόπευε πραγματικά να το προωθήσει. Δεν έχω δει ποτέ τίποτα το ιδιαίτερα θετικό να προκύπτει από όσους προσπαθούν να χρησιμοποιήσουν το εμπόριο για το κοινό συμφέρον.»

Adam Smith: Καλές Ακούσιες Συνέπειες της Αγοράς υπό όρους

- Κοινωνικά συναισθήματα εξελίσσονται
 - → Συμβάσεις
 - → Νόμοι
- Έντονος ανταγωνισμός
- Οικογενειακές επιχειρήσεις
- ΜΟΝΟ ΤΟΤΕ Εγώϊσμός → εξυπηρέτηση ατομικού συμφέροντος

Adam Smith: Καλές Ακούσιες Συνέπειες της Αγοράς

- Καταμερισμός εργασίας
- Αυτοματισμός
- Γενικευμένη ανάπτυξη
- Αυθόρμητη εξυπηρέτηση του κοινωνικού συμφέροντος

Smith: Πολιούχος του καπιταλισμού;

- Αντίθετος στις ανώνυμες επιχειρήσεις
 - Μόνο οικογενειακές επιχειρήσεις
- Γιατί οπαδός της δημόσιας παιδείας; Γιατί όχι της ιδιωτικής;
 - Αποξένωση
 - Μη ιδιωτικό αγαθό
- Έντονος ανταγωνισμός
 - Ναι, αλλά τι γίνεται με τις οικονομίες κλίμακας;

Smith: Η Εργασιακή Θεωρία της Αξίας

- Βιωματική και ανταλλακτική αξία
- Τι δίνει (ανταλλακτική) αξία σε ένα εμπόρευμα;
- Smith: Η ανθρώπινη εργασία
- Να γιατί η αυτοματοποίηση ρίχνει τις τιμές!
- Κεφάλαιο: Παραχθέν μέσο παραγωγής
 - Αυξάνει την παραγωγικότητα της εργασίας
 - Δεν δημιουργεί αξία

Smith: Τα πρώτα σύννεφα πάνω από την Εργασιακή Θεωρία της Αξίας

- Έστω 2 μόνο εμπορεύματα/κλάδοι: Καλαμπόκι & Μηχανές

- 10 τόνοι καλαμποκιού :
 - 1 μονάδα καλαμποκιού
 - 2 μονάδες εργασίας
 - 3 μηχανές

- 10 μηχανές :
 - 0 καλαμπόκι
 - 1 μονάδα εργασίας
 - 6 μηχανές

Όταν αυξάνεται ο μισθός, θα πρέπει να αυξάνεται και η σχετική τιμή του καλαμποκιού. ΠΡΟΒΛΗΜΑ!
Η λύση του Smith;

Smith: Τα πρώτα σύννεφα πάνω από την Εργασιακή Θεωρία της Αξίας

- Υπέθεσε ότι ο λόγος ΜΙΣΘΩΝ/ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΟΣ (άρα και ο λόγος ΚΕΡΔΩΝ/ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΟΣ) δεν αλλάζουν όσο αναπτύσσεται η οικονομία
- Η θεωρία του για την ανάπτυξη ΣΥΓΚΡΟΥΕΤΑΙ με την θεωρία του για την αξία.
- → ΠΡΟΒΛΗΜΑ!